

Bevezetés: A korfui Durrell család

1935-BEN LOUISA DURRELL ÉS NÉGY GYERMEKE – Lawrence (Larry), Leslie, Margaret (Margo) és Gerald (Gerry) – Korfura költözött. Az ezt követő éveket Gerald Durrell következő művei tették híressé: a közkedvelt *My Family and Other Animals* (magyar fordításban *Családom és egyéb állatfajták*), valamint a szerző Korfu-trilógiájának további kötetei: a *Birds, Beasts and Relatives* (*Madarak, vadak, rokonok*) és a *The Garden of the Gods* (*Istenek kertje*). Gerry bátyja, Lawrence, akit az *Alexandria Quartet* (*Alexandriai négyes*) című regénytetralógiája tett világhírűvé, *Prospero's Cell* címmel szintén írt egy remek megfigyelőképességről tanúskodó könyvet Korfuról.

– Megérkeztünk egy olyan helyre, amely a későbbiekben óriási hatást gyakorolt mindannyiunkra – jellemezte Gerry a család reakcióját Korfuval kapcsolatban. – Úgy éreztük, mintha a Paradicsomba nyertünk volna bebocsátást.

A *Családom és egyéb állatfajtákban* Gerry azt a benyomást kelti, mintha a család szinte csupán hirtelen ötlettől vezérelve utazott volna Korfura, eladva a házukat és elhajózva az ismeretlenbe, hogy elmeneküljenek az angliai esős nyári napok és a náthától és hörghuruttól örökké bedugult orrok elől. Azt viszont nem említi (és Larry ugyanígy említés nélkül hagyja a *Prospero's Cellben*), hogy az igazi ok egy családi tragédia volt. Vidámkodtak és sok-sok szépet írtak a szigeti idilljükről, de senki sem említette, valójában

mi is vitte őket oda – az édesapjuk hirtelen halála Indiában, az édesanyjukat emiatt ért sokkhatás, és az epekedés valami elveszett szépség visszakapására.

A Korfun felfedezett ragyogás, színpompa és szabadság azonban jobb kedvre derítette őket. A sziget egyaránt magáénak mondhatta a lágyan hullámzó itáliai tájak hangulatát, a Mediterráneum melegségét és illatait, valamint Görögország jellemző sajátosságait – az érzések olyan intenzitását, amit sehol sem tapasztaltak, amióta maguk mögött hagyták Indiát. Az Angliában töltött évek után, ahol a tragédia nyomasztó légkörében kellett élniük, a Durrell-família számára mindez az újjászületéssel ért fel. A család egységét megőrzendő a gyerekek sohasem mentek túl messzire a rendetlenkedésben, lehetővé téve édesanyjuknak, hogy egy vidáman anarchikus életforma felett örködve-vigyázva igazgassa őket. Korfu maga volt a gyógyulás minden családtag számára.

Ez a könyv újszerű megközelítésben írja le a Durrell család történetét Korfun. A családtagok és a Jersey szigetén működő *Durrell Wildlife Trust* (Durrell Természetvédelmi Alapítvány) a szerző rendelkezésére bocsátott leveleket, visszaemlékezéseket és családi fényképeket az Indiában, Angliában és Korfun töltött éveikről, valamint az életük későbbi szakaszairól. A hozzáférhető dokumentumok lehetővé tették, hogy a család beszéljen önmagáról új és fel-tárá erejű narratívát nyújtva. Részletes leírással szolgáljon a család életéről Korfu előtt, a szigeten töltött éveikről, és a háborút követő időkről is. És nem csak a családról lesz szó, hanem azokról is, akik döntően fontos szerepet játszottak az életükben, mint Larry barátja és Gerry mentora, Theodore Stefanidész, az utánozhatatlanul különleges karakterű taxi-

sofőr és univerzális problémamegoldó Szpiro Amerikánosz, valamint Henry Miller amerikai író, aki a család korfui tartózkodásának vége felé látogatta meg Larryt és kezdte meg Görögország felfedezését, amit a valaha írt legjobb könyvében, a *The Colossus of Maroussiban* örökített meg.

A könyv epilógussal zárul, amely nyomon követi a korfui történet csaknem valamennyi résztvevőjének későbbi életútját, továbbá összefoglalja Larry és Gerry figyelemre méltó karrierjét, többek között Gerry gyermekkori álmának megvalósulását, a Durrell Állatkert megalapítását Jersey szigetén.

Habár könyvünk nem útikalauz, a segítségével az olvasó a család nyomába tud szegődni, felfedezve azokat a villákat és bejárva azokat a helyeket, amelyeket megismertek, és amelyekről írtak.

Larry egy helyütt elmeséli, hogyan tért vissza évekkel később Korfura Gerry társaságában, és egy turistacsoporthoz csatlakozva miként szegődtek saját maguk nyomába:

Nem tudom, mennyire érezheti az ember posztumusznak saját magát, de a fivéremmel sötét szemüveget és vicces kalapot vettünk fel, és elmentünk az egyik ilyen útra, és életben nem hallottam még ennyi félrevezető információt a családukról, ráadásul ezen a fura francia nyelven. Azt hiszem, mind szíriaiak voltak. Mellesleg ittunk egy Coca-Colát a saját tiszteletünkre, majd szépen visszاسompolyogtunk a városba.

A Durrell család maga is a mesemondás mestere volt. Mindegyik gyerek nagyszerűen tudott történeteket előadni, még hozzá alaposan kiszínezve. Kifogásolták ugyan Gerry róluk szóló jellemzéseit a *Családom és egyéb állatfajtákban* – főképpen Margo –, viszont lazán kisajátították egymás

történeteit, és ha szükségét látták, újakat találtak ki. Gerry egyik közeli barátja szerint a *Madarak, vadak, rokonok* (a *Korfu-trilógia* második kötete) telis-tele van az első kötetből kimaradt anekdotákkal, amelyek olyan valószínűtlenek, hogy maga Gerry is úgy vélte, senki sem fogja elhinni őket, míg a harmadik kötet, az *Istenek kertje*, olyan sztorikat tartalmaz nagy bőségben, amelyeket maga Gerald sem tudna elhinni még akkor sem, ha véletlenül igazak lennének. Ami az első kötetet, a *Családom és egyéb állatfajtákat*, valamint Larry *Prospero's Cell* című regényét illeti, a lényegét Margo fogalmazta meg ekképpen summázva: „Sosem tudom, mi a tény és mi a fikció a családomban.”

Ez a könyv a háború előtti varázslatos korfui napokba enged betekintést, és – megpróbálva válaszolni Margo fent idézett problémájára – a régi történetek új megvilágításba helyezése mellett újonnan felfedezettekkel is elszórakoztatja az olvasót, hiszen ezek gyakran legalább annyira különösek, lenyűgözők és mulatságosak, mint a régiek.

Epilógus: Család, barátok, állatok...

GERRY 1955-BEN FOGOTT HOZZÁ a *Családom és egyéb állatfajták* megírásához a nővére házának padlásszobájában Bournemouth-ban, a St Alban's Avenue 51. szám alatt, míg a szemközti 52. számú épületben Mama lakott. Miután különvált Jack Breeze-től, a két eltartandó fiatal fiúgyermekével Angliába visszatérő Margo 1947-ben vette meg a házat az apja örökségéből rá eső részből. A házassága és az Afrikával kapcsolatos kalandjai után Prue néni találóan jelentette ki:

– Ez egyfajta horgony lesz neked: pillanatnyilag olyan vagy, mint egy öreg hajó, ami kormánylapát nélkül hanykolódik ide-oda.

A házasság nem nyújtott neked stabilitást, folytatta Prue néni, a te vérmérsékletednek semmiképpen, de egy vendégház egyaránt biztosítana otthont és jövedelmet az életed hátralevő részére. Jelzem, egy vendégház, nem pedig egy panzió – a bentlakás olyan közönséges –, fűzte hozzá.

Margo úgy érezte, a mamája cipőjébe bújik.

– Mindig is a család feje voltam – egész életemben! Olyan teher ez, amit cipelnem kell. És kiségiteni itt is, ott is, amikor szükséges, bárhol, ahol dráma volt – és nekünk bőven kijutott a drámából.

Az egyik azonnal kezelendő probléma Gerryvel volt kapcsolatos, aki, miközben a Whipsnade-állatkertben dol-

gozott, „megjelölte territórium igényét” Mama házában, de „nem pézsmával és vizelettel, hanem egy selyemmagjával, amely boldogan megtette helyette mindkettőt”. Margo mindig is toleránsan viseltetett Gerry és a szokásai iránt, de „magától értetődő volt, hogy sohasem tudnék albérlőt fogadni, ha megengedem neki, hogy bármilyen állatfajjal lépje át az új házam küszöbét – háziállattal vagy valami mással”.

De természetesen a dolgok másképpen alakultak. „Végül persze ott volt az összes állat, ide-oda futkosva mindenfelé.” Az elkövetkező években, ahogyan Gerald vadvilág után kutatott Afrikában és Dél-Amerikában, majd visszatért Bournemouth-ba, ahol ő és a felesége, Jacquie Wolfenden, akivel 1951-ben házasodott össze, kis szobában lakott a St Alban’s Avenue 51. szám alatt, Margo hátsó kertjében egész állatkert jött létre – „majmok és madarak, meg ki tudja, mi minden állat”.

Gerry karrierje független zoológusként huszonegy éves korában vette kezdetét, amikor hozzájuthatott az apja után járó örökség rá eső részéhez. 1947 végére már saját maga finanszírozta állatgyűjtő expedícióját a nyugat-afrikai Kamerunban. A magával hozott állatokkal egyebek mellett ellátta a londoni, a bristoli, és a manchesteri állatkertet; egyedül a londoni állatkertbe több mind huszonöt új állatfajt hozott. 1949-ben már ismét Kamerunban volt, 1950-ben pedig expedíciót szervezett Guyanába, Dél-Amerikába. A többi vadállatgyűjtő expedíciótól eltérően sohasem gyűjtött be a szükségesnél több példányt, és sohasem ejtett foglyul